

Ruokanen o.fl. gegn Finnlandi

Dómur frá 6. apríl 2010

Mál nr. 45130/06

10. gr. Tjáningarfrelsi

Einkalífsvernd. Ærumeiðingar. Fjölmíðlar.

1. Málsatvik

Kærandur eru þrír, Heikki Tapani Ruokanen, ritstjóri búsettur í Helsinki, Petri Ensio Pöntinen, blaðamaður búsettur í Tampere, og útgáfufyrirtæki með aðsetur í Helsinki. Í maí 2001 birtist grein í tímaritinu Suomen Kuvalehti þar sem greint var frá nauðgun á menntaskólastúlku sem hefði átt sér stað í sigurhófi körfuknattleiksliðs í september 2000 til að fagna því að liðið hafði unnið meistaratitil. Greinin byggðist á frásögn meints brotþola til skólafélaga sinna af atvikinu. Heimildarmenn greinarinnar voru nokkur vitni sem óskuðu nafnleyndar. Í greininni kom fram að stúlkan hefði að svo stöddu ekki ákveðið hvort hún myndi kæra atvikið til lögreglu.

Eftir birtingu greinarinnar hófst lögreglurannsókn á málinu og var henni hætt þar sem stúlkan gat ekki borið kennsl á meinta geranda eða gerendur. Í október 2002 var gefin út ákæra á hendur tveimur kæranda, þ.e. ritstjóra tímaritsins og blaðamanninum sem ritaði greinina, vegna grófs ærumeiðingarbrots. Samhliða gerði körfuknattleiksliðið kröfu um greiðslu skaðabóta. Í mars 2003 voru kærandur sakfelldir og þeim gert að greiða samtals um 5.500 evrur í sektir auk rúmlega 80.000 evra í skaðabætur sem skiptust milli leikmanna liðsins. Dómstóllinn vísaði til þess að framburður meints brotþola hefði ekki verið áreiðanlegur þar sem hún leitaði ekki til lögreglu vegna atviksins. Hann vísaði einnig til þess að ásakanir hennar hefðu verið það alvarlegar að kærandur hefðu átt að staðreynda sannleiksgildi þeirra betur fyrir birtingu greinarinnar. Kærandur áfrýjuðu og var niðurstaða þessi staðfest. Áfrýjunardómstóll vísaði auk framangreinds til þess að kærandur hefðu ekki vísað til neins sem staðfesti að ásakanir stúlkunnar væru sannar og með því að nafngreina ekki heimildarmenn sína hefðu þeir tekið þá áhættu að gerast sekir um ærumeiðingu. Í maí 2006 hafnaði hæstiréttur beiðni þeirra um að taka málið fyrir.

2. Meðferð málsins hjá Mannréttindadómstólnum

Kæran

Kærandur byggðu á því að sakfellingin bryti í bága við tjáningarfrelsi þeirra sem verndað væri af 10. gr. sáttmálans.

Niðurstaða

Í málinu kom einkum til skoðunar hvort finnsk stjórnvöld hefðu gætt meðalhófs og jafnvægis milli hagsmuna kæranda af því að njóta tjáningarfrelsis og hagsmuna meintra gerenda refsiverðra brota. Dómstóllinn benti á að af greininni hefði verið auðvelt að átta sig á því um hvaða körfuknattleiksmenn í liðinu væri að ræða. Orðspor þeirra gæti því auðveldlega beðið hnekki af umfjöllun tímaritsins um atvikið. Þeir væru leikmenn liðsins sem nafngreint var í greininni og sigurvegarar í finnsku meistardeildinni 2000. Af þeim sökum mátti ætla að það yrði strax á allra vitorði hvaða lið ætti í hlut.

Dómstóllinn vísaði að auki til þess að ásakanirnar hefðu verið alvarlegar og settar fram sem staðhæfingar fremur en gildisdómar. Ennfremur hefðu kærandur ekki staðreynt hvort ásakanirnar ættu sér stoð í raunveruleikanum þótt þeim hefði verið í lófa lagið að hafa samband við brotþola, eða leikmennina í liðinu. Greinin sem var skrifuð áður en lögreglurannsókn hófst, hefði ekki aðeins virt að vettugi rétt leikmannanna til að teljast saklausir uns sekt væri sönnuð heldur hefði hún einnig ófrægt þá með því að greint var frá umræddu atviki sem staðreyndar án þess þó að það hefði verið formlega staðfest.

Dómstóllinn benti á að mikilvægi umfjöllunar fjölmíðla um annað en það sem varði almannahagsmuni þurfi ávallt að meta sérstaklega áður en frá því sé greint sem staðreynd. Réttur einstaklinga til að

teljast saklausir þar til sekt er sönnuð væri sérlega mikilvægur, ekki síst þegar um ásanir um kynferðisbrot er að ræða.

Að lokum benti dómstóllinn á að innlendir dómstólar hefðu vísað til fullnægjandi raka þegar þeir hefðu takmarkað tjáningarfrelsi karenda með vísan til nauðsynjar slíkrar takmörkunar í lýðræðislegu þjóðfélagi. Það yrði líka að hafa hugfast að aðildarríki sáttmálans hefðu vald til að ákvarða sektir sem þessar og í þessu tilviki hefðu dómstólar ákvarðað þær í réttu hlutfalli við brotin sem framin voru. Þannig hefðu þeir gætt meðalhófs við mat sitt á hagsmunum þeirra sem málið snerti. Það var því niðurstaða dómstólsins að ekki hefði verið brotið í bága við 10. gr. sáttmálans.

Tveir dómárar skiluðu sérákvæði.